

Sabin TACLIT

**LIBERTATEA DE
COMUNICARE
ÎN SPAȚIUL EUROPEAN**

LUMEN, 2019

LIBERTATEA DE COMUNICARE ÎN SPAȚIUL
EUROPEAN

Sabin TACLIT

Copyright Editura Lumen, 2019

Iași, Țepeș Vodă, nr.2

Editura Lumen este acreditată CNC SIS

edituralumen@gmail.com

prlumen@gmail.com

www.edituralumen.ro

www.librariavirtuala.com

Redactor: Roxana Demetra STRATULAT

Design copertă: Roxana Demetra STRATULAT

Reproducerea oricărei părți din prezentul volum prin
fotocopiere, scanare, multiplicare neautorizată, indiferent de
mediul de transmitere, este interzisă.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

TACLIT, SABIN

Libertatea de comunicare în spațiul european / Sabin

Taclit. - Iași :

Lumen, 2019

ISBN 978-973-166-533-7

CONSIDERAȚII INTRODUCATIVE

1. Tema supusă cercetării

În cadrul prezentului volum am cercetat, din perspectivă conceptuală, istorică și doctrinară, principalele etape care au stat la baza dimensiunii juridice a comunicării în cadrul Uniunii Europene. Conceperea tezei a presupus o documentare aprofundată a opiniilor exprimate cu privire la domeniul analizat atât a legislației primare, cât și a celei secundare atât a Uniunii Europene cât și a României, la care se adaugă jurisprudența specifică.

Complexitatea cercetării a constat în faptul că, atât legislația cât și jurisprudența aplicabilă libertății de comunicare sunt într-o continuă schimbare.

În același context, am studiat și analizat mai multe lucrări de specialitate – tratate, cursuri, monografii, articole și opinii exprimate în cadrul unor reviste de specialitate în strânsă coroborare cu legislația română și cea a Uniunii Europene, precum și cu jurisprudența relevantă.

Cercetarea a fost realizată și din prisma opiniilor exprimate de către doctrinarii români și străini, originalitatea venind din prezentarea punctelor de vedere proprii asupra problemelor dezbătute.

Prezenta lucrare tratează momentele importante din dezvoltarea Uniunii Europene și evoluția conceptului de piață internă, toate privite din perspectiva comunicării în cadrul Uniunii Europene.

Un alt element supus cercetării, este și modalitatea prin care statele comunitare au armonizat și acceptat cele patru libertăți de fundament ale Uniunii Europe, cu legislația internă.

Astfel, am tratat în mod elaborat etnogeneza Uniunii Europene, plecând de la conceptul de unitate, în același fel cum

a fost acesta gândit în decursul secolelor de către diverse personalități și până la transpunerea conceptului de Europă unită prin consimțământul reciproc al statelor.

Tot în cuprinsul prezentei lucrări am tratat și schimbările în componența Uniunii Europene din perioada recentă, fapte care au generat nevoia unei noi modificări în ceea ce privește tratatele europene, aspect concretizat prin intrarea în vigoare la data de 1 decembrie 2009 a Tratatului de la Lisabona.

În prima parte a lucrării, ne-am îndreptat atenția spre o detaliere a construcției fenomenului de piață internă, pornind de la piața unică, ulterior la piața comună și într-un final, ajungând la „produsul” contemporan denumit piață internă.

În cadrul cercetării, ne-am orientat atenția și spre a dezbate libertățile fundamentale ale Uniunii Europene: libera circulație a persoanelor, libera circulație a serviciilor, libera circulație a mărfurilor precum și libera circulație a capitalului, dar și implicațiile acestor libertăți în dreptul intern și dreptul european.

Analizând în detaliu cele patru libertăți, am putut constata că acestea reprezintă adevărate „pietre de temelie ale Pieței interne”, fără de care Uniunii Europeana nu ar putea exista. Permițându-ne să ducem gândirea la extrem, am putea desprinde concluzia că cele patru libertăți împreună cu noțiunea de piață internă sunt elementele constitutive ale Uniunii Europene.

O altă parte a lucrării, tratează cadrul juridic general privind libera circulație a serviciilor, făcând o analiza comparativă a punctelor de intersecție legislativa și procedurala, între libertatea de prestare a serviciilor și libertatea persoanelor de a se stabili în spațiul comunitar.

De asemenea, am dezvoltat modalitățile de realizare a liberei circulații a serviciilor, precum și accesul cetățenilor comunitari la profesiile reglementate.

Astfel, am putut constata, că legiuitorul european a reglementat exclusiv cadrul juridic general accesului cetățenilor comunitari la anumite profesii, lăsând însă la latitudinea legiuitorilor naționali reglementarea în detaliu a accesului, ținând-se cont de specificul activităților și de jurisdicția națională.

Accesând din punct de vedere al cercetării științifice și spațiul financiar european, am dezbătut principalele directive europene, ce reglementează comerțul electronic, semnătura electronică și comunicarea prin intermediul televiziunilor.

Tot prin cercetarea științifică elaborată, am identificat cadrul juridic aplicabil libertății de comunicare în România, precum și modificările legislative ce în opinia subsemnatului au influențat libertatea de exprimare și libera comunicare.

Ajungând cu cercetarea științifică și în dimensiunile digitale, am ajuns la concluzia că dinamica internetului și a formelor de comunicare actuale, au creat un ambient tehnologic ce favorizează transmiterea unei multitudini de date și informații într-un timp extrem de scurt.

Astfel, informația este esențială în dezvoltarea mediului economic actual, însă presupune și expunerea la mai multe riscuri din ce în ce mai dificil de gestionat.

Prin volumul elaborat, am tratat în mod succesiv cadrul legal al dreptului la viață privată, precum și la protecția datelor personale atât din perspectiva internațională, cât și din perspectiva legislației naționale.

Structura cercetării referitoare la aceste aspecte a fost axată pe două teme centrale. Astfel, în prima fază am abordat legislația și jurisprudența ce conturează protecția datelor personale în cadrul european, urmând ca faza a doua să trateze evoluția legislației interne, dar și modalitatea în care, în prezent datele personale sunt protejate prin legislația cadru și cea conexă.

În ceea ce privește situația cadrului juridic românesc, am constatat că protecția datelor cu caracter personal poate fi analizată din perspectiva dreptului unional, care o consacră ca un drept autonom și constituțional, dar și din perspectiva internă, unde datele personale sunt văzute ca parte a dreptului la viață intimă, familială și privată.

Fiecare capitol este succedat de scurte concluzii parțiale, în care am încercat să sintetizăm principalele idei care se desprind din analiza cuprinsă în respectiva secțiune.

Finalul tezei este reprezentat de capitolul de concluzii finale, propuneri de lege ferenda și o scurtă analiză SWOT. Astfel, au fost abordate atât punctele forte ale aspectelor juridice cercetate cât și punctele care, în opinia noastră prezintă potențial de îmbunătățire.

2. Metodologia cercetării. Ipotezele, metodele și mijloacele propuse în vederea realizării cercetării

Pentru realizarea lucrării, am stabilit un plan care să susțină o cercetare științifică bazată pe obiective clare și care să trateze atât doctrina de specialitate, legislația internă și internațională, precum și abordarea unor elemente de noutate în materia comunicării:

- metodologia comparativă care presupune prezentarea prin comparație, raportat la actele normative și jurisprudențiale, precum și prin raportare la drepturile garantate în cadrul Uniunii Europene dar și a principalelor reglementări din Constituția României precum și a actelor normative interne.

- metodologia istorică presupune analiza cronologică a evoluției legislației privind protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor, cu preponderență asupra libertății de comunicare și exprimare la nivelul Uniunii Europene.

- metodologia jurisprudențială, care presupune analiza aquis-ului comunitar, precum și a celor mai relevante decizii

ale Curții de Justiție a Uniunii Europene, de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, dar și a unor hotărâri pronunțate de instanțele judecătorești din România.

Supportul teoretico - științific a fost reprezentat de consultarea și analiza principalelor opinii doctrinare, ale autorilor români și străini, precum și consultarea practicilor instituțiilor europene.

Totodată, în cadrul lucrării, sunt prezentate și interpretate principalele acte normative europene și naționale, care reglementează drepturile și libertățile cetățeanului în ceea ce privește libertatea de comunicare, precum și jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene dar și a Curții Europene a Drepturilor Omului, relevantă în acest sens.

3. Rezultate urmărite prin cercetarea propusă

În prima etapa, cea de documentare și analiză științifică, am identificat, dacă în cadrul Uniunii Europene există într-adevăr o libertate de comunicare, dacă această libertate de comunicare este pe deplin protejată, încercând să delimitez și care sunt limitele în care un cetățean poate comunica și se poate exprima liber, atât în cadrul relațiilor interumane cât și în cadrul interacțiunii cu instituțiile europene.

Cercetarea a vizat și dacă legislația Uniunii Europene, în ceea ce privește libertatea de comunicare și exprimare liberă a cetățeanului, este pe deplin transpusă în legislația din România și dacă normele comunitare transpuse sunt în deplină concordanță cu normele interne existente.

4. Impactul pe care îl va avea cercetarea în teoria și practica judiciară, atât la nivel internațional, cât și la nivel național

Odată stabilite punctele tari precum și punctele vulnerabile din punct de vedere legislativ, jurisprudențial și administrativ din cadrul Uniunii Europene, putem face o analiza a pașilor care trebuie întreprinși în viitor, pentru ca cetățeanul european să poată comunica liber și neîngrădit, evident în limitele consacrate de lege.

Totodată, lucrarea poate fi privită și ca un “dicționar” pentru cetățeni, fie că vorbim de cetățeni români sau cetățeni ai altor state europene, eventuali justițiabili, dicționar care să reprezinte un instrument legal cu caracter internațional care să protejeze drepturilor legitime ale fiecăruia.

Expunerea ideilor cu caracter practic, precum hotărârile judecătorești ale instanțelor europene, precum și cele ale instanțelor românești ocupă un loc important în cadrul lucrării, ajutând la conturarea și a unor imagini practice în ceea ce privește interpretarea judecătorească a normelor europene.

Ținând cont de caracterul științific și practic al lucrării pe care am realizat-o, prezentând și analizând principalele opinii prezentate în doctrina de specialitate, raportate la jurisprudența aplicată, lucrarea poate prezenta un instrument util care să susțină activitatea studenților și practicienilor dreptului și de ce nu, chiar pentru legiuitor.

CAPITOLUL I

LIBERTATEA DE COMUNICARE – CA DREPT FUNDAMENTAL AL OMULUI

1. Concepte privind libertatea de comunicare

Cei care îmbrățișează teoria constructivismului, au apreciat ca relațiile internaționale au natură semiotică¹. Acest aspect echivalează cu faptul că interacțiunile dintre participanții la interacțiunea internațională să nu poată fi concretizate decât prin exercitarea unui proces de comunicare eficient și continuu. Față de aceasta idee, unii autori ² susțineau că „in viața internațională, părțile tind să-si exprime poziția una față de cealaltă prin semnale verbale și fizice.

Ideea de comunicare interstatală a însoțit în mod constant relațiile internaționale, ca realitate diferită în raport cu societatea politică organizată la nivelul fiecărui stat în parte.

Un cunoscut profesor al Universității Carolina³, susținea în discursurile sale că nu ne putem imagina existența unei societăți politice internaționale în afara comunicării. De altfel, nu ne putem imagina comunicarea fără mijloacele acesteia, respectiv televiziuni, ziare, agenții de presă, internet și

¹ Semiotica este disciplina care cercetează felul în care funcționează comunicarea și semnificarea, i.e. relațiile dintre cod și mesaj, dintre semn și discurs. Unitatea fundamentală semiotică este semnul. Semiotica reprezintă totodată studiul semnelor și codurilor - semne care sunt utilizate în procesul de producere și interpretare a mesajelor, respectiv codurile care guvernează utilizarea acestor semne,

<https://ro.wikipedia.org/wiki/Semiotic%C4%83>, accesat la 29.11.2018;

² Eduard E.Azar, Conflict Escalation and Conflict Resolution in an Internațional Crissi, Suez, 1954, New York, 1957, pag.182;

³ Prof. N. Danziger;

alte mijloace de informare prin care statele și cetățenii acestora își comunică acțiunile, intențiile și stările.⁴

Alți autori⁵, afirmau faptul că în ultimele secole comunicare internațională s-a dovedit a fi mai puternică decât un război armat și esențială pentru schimbări importante în mediul internațional contemporan.

Globalizarea precum și creșterea interdependentelor au determinat modificări profunde în esența mediului internațional, fapt ce a creat consecințe asupra fluxurilor comunicaționale. Astfel, comunicarea a devenit extrem de importantă pentru noile tehnologii permițând astfel instituțiilor publice să abandoneze căile tradiționale de comunicare, cedând astfel locul unui fenomen extrem de actual și anume World Wide Web.

Indiferent de forma de comunicare aleasă, esența procesului de comunicare rămâne aceeași, respectiv deplasarea, transferul sau transmiterea informației de la un participant la altul. Specificitatea acestui circuit este dat de calitatea celor care comunică, aceștia putând fi persoane fizice, companii, instituții, organizații sau chiar state.

Doctrina de specialitate consideră că în comunicarea internațională, actorii caută să își comunice intențiile de politică externă și să realizeze în mod transparent publicitatea tipului de comportament pe care îl adoptă pe scena internațională în promovarea intereselor, dar să își exercite anumite modalități de manipulare a opiniei publice.⁶

Deși statele democratice utilizează comunicarea în mod diferit de statele totalitare, ambele tipuri de guverne încearcă să

⁴ James N. Danziger, *Understanding the Political World. A Comparative Introduction to Political Science*, second edition, Longman, New York and London, 1994, pag. 241;

⁵ Al. Josephy, *The Power of News: The Changing Styles in International Communications in "Media in Middle East"*, 2003;

⁶ Hamid Mowlana, *Communications in transition. The End of Diversity*, Sage Publications, Thousand Oaks, London, New Delho, 1996, pag. 115;